

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 011231
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר (20 נקודות)

ענו על שאלה 1.

1. (20 נקודות)

- במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.
- בתשעה / תשע במאי 2023 התפרסמה בעיתון כתבה בנושא לקויות קשב וריכוז.
 - לדברי מומחית עולמית בתחום הקשב והריכוז, בעשרים השנים האחרונות צנח טווח הקשב הממוצע ב-80%. בעבר היה טווח הקשב בערך שני / שתי דקות וחצי. בשנת אלפיים ואחד עשר / אלפיים ואחת עשרה טווח הקשב היה שבעים וחמישה / שבעים וחמש שניות, ואילו כיום הוא עומד על 47 שניות בלבד.
 - בסעיף מספר שש / שישה בכתבה נכתב כי ארבעים ושבע / ארבעים ושבעה אחוז מהסחות הדעת שלנו הם מחשבותינו הפנימיות.
 - במחקרים שנערכו בתחום ההקשבה נמצאו חמש / חמישה יתרונות של הקשבה מיטיבה ושלושה / שלוש רמות של הקשבה פעילה. חוקרים בתחום ניסו אף לקבוע את עשר / עשרה המיומנויות החשובות ביותר להקשבה.
 - יש אומרים שהאדם נברא ולו שתי אוזניים ולשון אחת, משום שצריך להקשיב פי שתיים / שניים יותר מלדבר.

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

- (במסגרת) לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
- בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
- בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
- ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

2. (20 נקודות)

- לפניכם שלושה משפטים.
- (1) אף על פי שהקשבה היא רכיב תקשורת חשוב, מוקדשת לה תשומת לב מועטה. _____
- (2) בתחום החינוך נמצא קשר חיובי בין מידת ההקשבה של מנהל בית הספר למוריו ובין הציונים של התלמידים בבית הספר. _____
- (3) ההקשבה בטיפול פסיכולוגי היא הקשבה מיטיבה, אך מטבע הדברים היא אינה שכיחה בשגרה. _____

א. ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב תחמו את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וכתבו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

ב. ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים את התפקיד התחבירי שלה.

ג. לפניכם משפט מורכב.

כשאנשים מתנגחים זה בזה, כל ניסיון להידברות נידון לכישלון.

המירו את המשפט במשפט פשוט בעל אותה משמעות.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים שבכל אחד מהם נתחמה פסוקית.

כתבו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

- (1) מחקרים מלמדים [כי עמדת ההקשבה נתפסת נחותה יותר מזו של הדיבור].
- (2) הימצאות בעמדת המקשיב מבליעה בתוכה את ההודאה [כי המקשיב אינו יודע הכול].
- (3) הקשבה היא מיומנות לא פשוטה, [כי היא דורשת שנתרכז רק בדבר אחד].

ב. לפניכם משפט מורכב ואחריו שתי הצעות לתחימת הפסוקיות בו.

• הקיפו את המספר של המשפט שהתחימה בו נכונה.

• במשפט שהתחימה בו נכונה, כתבו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

כשחוקרים בחנו את החשיבות שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה, נמצא כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר.

(1) [כשחוקרים בחנו את החשיבות] [שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה], נמצא [כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר].

(2) [כשחוקרים בחנו את החשיבות] [שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה]], נמצא [כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר].

ג. לפניכם משפט מורכב.

אדם שמרוכז בעצמו לא יוכל להפנות את תשומת ליבו להקשבה לזולתו.

- תחמו את הפסוקית, וציינו את התפקיד התחבירי שלה.
- כתבו את המשפט מחדש: המירו את הפסוקית בפסוקית נושא.

4. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים. באחד מהם יש תמורה.
- (1) כיום, בעידן הדיגיטלי, אנשים בטוחים שהם הצליחו לאמץ לעצמם מיומנות של קשב מפוצל.
- (2) התוצאות החיוביות של ההקשבה הן בזוגיות, בגידול ילדים, בעבודה, בתפקידי מכירות וניהול וברפואה.

- במשפט שיש בו תמורה סמנו קו מתחת לתמורה.
- במשפט שסימנתם בו את התמורה, ציינו את התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה.

- המירו את המשפט שאין בו תמורה במשפט שיש בו תמורה. הוסיפו ביטוי מכליל.

- ב. לפניכם משפט פשוט שהחלקים התחביריים בו נתחמו.
- ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.
- [[ברוב] המקרים] [ההקשבה [לזולת]] [משרתת] [מטרה] [מיטיבה]].**

5. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים במבנה "אין... אלא...", ובהם חלקים כוללים.
- (1) הקשבה אינה מיומנות פשוטה אלא מיומנות מורכבת. _____
- (2) הרווח בהקשבה אינו רק רווח אישי אלא גם עסקי. _____
- בכל אחד מן המשפטים סמנו קו מתחת לחלק הכולל.
 - מהו התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים? _____
 - ציינו ליד כל אחד מן המשפטים מהו הקשר הלוגי בחלק הכולל.
 - כתבו את משפט (2) מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על משמעות המשפט הנתון.
- ב. לפניכם שלושה משפטים. בכל משפט סמנו קו מתחת לכל נשוא בו.
- (1) אנשי מכירות יוכלו למכור יותר כאשר הם יקשיבו ללקוחותיהם.
- (2) אין תחום עיסוק שהקשבה אינה משפרת את הביצועים בו.
- (3) בעקבות קריאת המאמרים נעשינו למקשיבים טובים יותר.

6. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם יש הסגר.
- (1) על פי הפסיכולוג קארל רוג'רס, הקשבה היא המפתח לבניית חוויה של ביטחון למטופל.
- (2) יש כמובן סיבות טובות לעניין הרב של אנשים בדיבור לעומת הקשבה.
- סמנו קו מתחת להסגר בכל משפט.
 - כתבו את תרומתו של ההסגר בכל משפט.
- במשפט (1): _____
- במשפט (2): _____
- המירו את משפט (1) במשפט מורכב בעל פסוקית מושא.

ב. לפניכם משפט מורכב.

דעות קדומות שיש לנו על עניין כלשהו מעוררות בנו התנגדות, שמקשה עלינו להקשיב כראוי. פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים.

- _____
- _____
- _____

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

- (יש לבחור בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות).
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

7. (20 נקודות)

לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. ציינו בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
הדובר מוֹבִיל את השיחה.		
שָׁקַפוּ לדובר שדבריו הוֹבְנוּ.		
נָסוּ ליצור עם הדובר קשר עין.		
אנשים מְתַעֲנֵנִים (מתעניינים) בדיבור יותר מבהקשבה.		
אי אפשר להיות נוֹכָחִים באמת ובו בזמן להתעסק בטלפון הנייד.		
בדוֹר־שיח שיש בו הקשבה אנשים מרגישים ביטחון לְבָנוֹת גשר אל האחר.		
הִקְצוּ זמן לתרגול הקשבה.		

8. (20 נקודות)

א. לפניכם משפטים ובהם מילים מודגשות.

- ליתוש יש מחושים בראשו.
 - אנו חושים להיות לא מובנים.
 - מערכת העצבים נקראת מערכת החישה.
 - האמבולנס צריך להחיש את הפצוע לבית החולים.
- (1) איזו מן המילים המודגשות יוצאת דופן מבחינת השורש שלה? _____
- (2) מהו השורש המשותף לשלוש המילים האחרות? _____
- (3) אחת מן המילים היא שם פעולה. _____
- ציינו אותה. _____
- ציינו את הבניין שלה. _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה נחוש.

- (1) התלמיד נחוש בדעתו להצליח במבחן. _____
- (2) אם לא יקשיבו לדברינו, נחוש אכזבה. _____
- ציינו ליד כל משפט את תפקיד האות נ"ן במילה המודגשת בו.

ג. לפניכם רשימת מילים ואחריה טבלה.

מיינו בטבלה את המילים שברשימה על פי השורש.

תושב, ישובים (יישובים), תשובה, מושבה, השבה

י-ש-ב	ש-ו-ב

9. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- כשמקשיבים לכם, אתם חשים שאתם אנשים מוכנים ומוכלים.
 - הקשבה היא מיומנות מרפפת (מורכבת) ומאמצת (מאומצת).
- (1) ציינו מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות. _____
- (2) מבין המילים המודגשות הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת הבניין. _____
- (3) כתבו את צורת הפעיל של המילה שלפניכם (שמרו על אותו הגוף והזמן). _____
- מוכלים _____

ב. לפניכם קטע, ובו צורות בינוני מודגשות.

(במסגרת)

הקשבה מְיִטְבָּה עשויה להיות בעלת ערך רב הן לְדוֹבֵר הן להתפתחות השיחה. הקשבה כזאת נוסכת בדובר ביטחון הַמֵּאֲפָשֵׁר לוֹ לבטא את עצמו. בעולם דיגיטלי, קשה לנו לנהל שיח רְאוּי. התוצאה היא חילופי דברים מְקֻטָּעִים (מקוטעים), הפוגעים באיכות ההקשבה. בטבלה שלפניכם נתחו את צורות הבינוני המודגשות בקטע – ציינו את חלק הדיבור ואת הבניין של כל אחת מהן.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
מְיִטְבָּה		
דוֹבֵר		
הַמֵּאֲפָשֵׁר		
רְאוּי		
מְקֻטָּעִים (מקוטעים)		

10. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט, ובו שם פעולה מודגש.

- לא כל שיחה היא הזדמנות לקידום עצמי או לאֲזָכּוֹר הישגים.

(1) ציינו את השורש של שם הפעולה המודגש. _____

(2) ציינו את הבניין של שם הפעולה המודגש. _____

ב. לפניכם ארבע מילים.

קְרוֹב, מְזוּן, גְּדוֹל, כְּבוֹד

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת המשקל.

(2) ציינו את המשקל המשותף לשלוש המילים האחרות. _____

ג. לפניכם ארבע מילים.

חֲזוֹן, רְצוֹן, מְלוֹן, שְׁעוֹן

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן. _____

ד. לפניכם ציטוטים של ילדים, ובהם מודגשות מילים שהמציאו הילדים.

- אימא וכרם חותכות ירקות לארוחה. כרם (בת שלוש): "אימא, אפשר את המקלפון?"
- אורי (בן שבע וחצי): "אימא, אני מרגיש לא טוב, אכלתי יותר מדי, אני חושב שיש לי כְּרֶסֶת".
- סהר (בן שבע): "סבא מילא לי אוויר באופניים. יש לו מְנַפֶּחָה".
- עומר (בן ארבע): "אימא, שיחקתי כדורגל והייתי מְשֻׁרָקָאִי".

(על פי האקדמיה ללשון העברית ושרית ואסף כץ, ילדים הם התסריטאים הטובים בעולם, תשפ"א.

"אִמָּא תִסְגְּרִי אֶת הַשּׁוֹאֵג אֲבָק". הוצאת האקדמיה ללשון העברית)

בחרו בשתיים מן המילים המודגשות שהמציאו הילדים. ציינו את דרך התצורה של כל אחת מן המילים שבחרתם, והסבירו אותה. בהסברכם התייחסו גם למשמעות הבסיסים, המשקלים או הצורנים.

(1) המילה: _____, דרך התצורה: _____,

ההסבר: _____.

(2) המילה: _____, דרך התצורה: _____,

ההסבר: _____.

11. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

אם ברצונכם להקשיב ברצינות לאדם אחר, כדאי _____ (ק-פ-ד) על כמה כללים: ראשית, פנו בשבילו זמן. בעת השיחה _____ (ב-ו-ן) בפניו של הדובר, _____ (י-ש-ר) אליו מבט ו _____ (ג-ו-ב) על דבריו. כדי שהאדם המדבר ירגיש שאתם מקשיבים לו, _____ (י-כ-ל) לחזור על דבריו כך: "אני מבין שאתה _____ (ת-ס-כ-ל) בגלל משהו שקרה..."

בבואנו להקשיב באמת, עלינו _____ (ש-י-ם) את עצמנו בנעליו של האחר ולהכיר בשוני שבינינו. זכרו שאם _____ (י-ד-ע) להקשיב, תוכלו _____ (פ-ו-ק) תועלת משיחה עם כל אדם.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות. קראו אותו וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

אנשים רבים חווים את ה _____ (ח-ו-ש) שלא באמת מקשיבים להם. אנחנו חיים בתקופה שבה אנו עושים כמה _____ (ש-י-ם) בו בזמן, ומשום כך ה _____ (י-כ-ל) שלנו להבחין ברגשות וב _____ (צ-ר-ך) של אנשים אחרים נחלשת. על כן נדרשים אימון ו _____ (ת-ר-ג-ל) מתמשכים. עלינו ללמוד להביע _____ (ע-נ-י-ן) פְּנָה בזולת ולהיות מודעים גם ל _____ (ח-ס-ם) הפוגעים בהקשבה, כגון ה _____ (ר-צ-י/ה) המתעורר בנו להגיב מייד על הדברים הנאמרים.

כל הבגריות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon